

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Explicantur testimonia Augustini, quæ Gregorius Ariminensis pro se
adduxit. c. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

vocatione, vel leuiter insinuat; nisi ut vult Gregorius, communi illo loquendi modo, Deus facit, ut velimus, & ut faciamus, qui nullius momenti ad id censeri debet cum eum iam alibi ab ipso Augustino explicatum habeamus.

Quartum Augustini testimonium sola vocatione facti. Deus ut velimus & ut faciamus.

Pelagius.

29 Ad Phil. 2. Quartum testimonium.

Augustinus.

Epistola igitur 107. post principium disputans contra Pelagium, qui cum solam gratiam externæ prædicationis concederet, dicebat, Deum facere, ut velimus; quia sunt nobis nota eloquia sua, sic ait: Si ergo ita præpararet, atque operaretur Deus hominis libero eius adhiberet arbitrio; nec vocatione illa alia, atque secreta sic eius ageret sensum, ut eadem legi atque doctrinæ accommodaret assensum; procul dubio eam legere, vel intelligere legendo, vel etiam exponere, ac prædicare iussuisset, nec opus esset orare, &c. Vbi Pelagius dicenti, sola prædicatione Deum præparare, & operari in nobis voluntatem, opponit vocationem altam, & secretam, qua Deus ita agit sensum, ut faciat nos prædicationi assensum præbere. Et ita putat intelligentem illud, ad Philippen. 2. Deus est, qui operatur in nobis velle, quod perperam intelligebat Pelagius. Et lib. 1. de prædestinatione sanctorum c. 19. circa medium inquit: Nec quia credamus, vocamur, atque illa vocatione, quæ sine penitentia est, id prorsus agitur: & peragitur, ut credamus. Et in fine. Deus igitur operatur in cordibus hominum vocatione illa, secundum propositum suum, de qua multa loquuti sumus, ut non inaniter audiant euangelium, sed eo audito conuertantur: eodem modo docuit lib. de spiritu & littera cap. 3. cum ait verum etiam visorum suasionibus agit Deus ut velimus, & ut credamus. Atque nihil aliud significauit, cum dixit in *Enchiridion* cap. 32. a Deo præparari voluntatem hominis adiuuandam, & adiuuari præparatam: nempe præparatam alta, secreta, & congrua vocatione. Tribuit ergo Augustinus soli vocationi, quam sine penitentia, aut secundum propositum appellat, & visorum suasioni id, quod contendimus, scilicet Deum operari in nobis velle, & operari. De applicatione vero alia, ne verbum ibi, aut alibi in Aug. reperies. Porro quantum ipse Augustinus commendat doctrinam, quam tradidit in ea quæstio, ad Simplicianum, videbimus infra disput. seq. c. 7. Adde etiam Concilium Tridentinum sessione 6. cap. 5. ubi ait initium iustificationis sumendum esse à gratia præueniente: explicans autem, quæ sit hæc gratia præueniens inquit: Hoc est ab eius vocatione: & nihil aliud gratiæ peruenienti assignat. Quare Alphonsus de Castro aduersus hæreses verbo gratia hæret. aliquanto ante finem agens, de tracta quo dicitur Deus homines ad se trahere, inquit non est aliud, quam internam vocationem, & exhortationem qua mouet Deus voluntatem nostram.

Cæterum obijciunt aliqui nobis hanc rationem. Si deus solum præueniret nostras voluntates vocationis suæ gratia, & non peculiari illa applicatione priori nostro concursu: consequeretur diuinam præuidentiam non esse infallibilem, & certam: quia posita tali vocatione, adhuc liberum esset nobis consentire, & non consentire: ac proinde, ut infallibiliter sequeretur effectus diuinæ prouidentia, necessarium esset, esse aliquid præteritum ex parte Dei, quo posito in nobis, sequeretur necessarium effectus diuinæ prouidentia, & infallibiliter. Respondeo aliud esse infallibile, aliud autem necessarium, seu immutabile, ut supra disp. 68. c. 5. notauit. Nam infallibile refertur ad scientiam, & intellectum: & quamuis aliquid sit contingens, &

libertum, quod possit non euenire: nihilominus respectu illius scientia Dei dicitur infallibilis: quia id, quod re ipsa futurum est, non potest non a Deo sciri, & hæc est perfectio diuinæ prouidentia. Præterea quamuis ex diuina prouidentia, qua Deus præfixit auxilium tantum præueniens, non oriatur necessario consensus noster necessitate præcedente: quia Dei prouidentia non tollit libertatem nostram, nec eam impedit, & ita posita prouidentia auxilium tantum præueniens, non repugnet, arbitrium nostrum non consentire: tamen, quia Deus sigillatim etiam definit prouidentia sua concurrere cum nostro arbitrio ad consensum, & prouidentia Dei non potest non consequi id, quod vult fieri: efficitur ut posita hac prouidentia, necessario sequatur consensus noster. Verum, quia, ut ostendimus disput. 99. hæc necessitas non est præcedens, sed consequens, aut comitans nostrum arbitrium: ideo illam conseruat libertatem nostram.

Ex quibus omnibus constat Gregorij opinionem, non solum in doctrina Aug. sed in humana etiam philosophia firmam non habere fundamentum.

CAPVT VIII.

Explicantur testimonia Augustini, quæ Gregorius Arimin. pro se adduxit.

Explicata iam mente Aug. superest, ut respondeamus ad testimonia, quæ Gregorius Arimin. pro sua sententia citauit. Respondeo ergo ad primum de gratia, & libero arbitrio, ideo Augustinus dixisse, Deum facere, ut velimus, etiam si nos velimus, cum volumus: & facere, ut faciamus, etiam si nos faciamus cum facimus: quia tali vocatione secreta nostram præparat voluntatem, ut consensum facile eliciat: sicut hæcenus satis ex eodem Augustino demonstrauimus.

Secundo autem & tertio testimonio idem omnino, & nihil aliud docere voluit. Sed quia contrarijs verbis vsus videtur, non nihil amplius in eorum explanationem notare oportet. Lib. ergo de gratia & lib. arbit. c. 17. dicit, ut velimus, ut faciamus: cum autem volumus, & sic volumus, ut faciamus: nobiscum operatur. Fatetur igitur Augustinus, cum volumus, Deum nobiscum iam operari: ac proinde in consensu libero, ab initio necesse est contra Driedonem & Greg. Arim. cedere gratiam cooperantem, nec minimam partem illius, gratia solum operanti tribuere. Inquit autem, ut velimus sine nobis nobis Deum operari, quia ad hunc finem præparat, seu disponit voluntatem vocatione sua secreta, non quod deus solus faciat voluntatis consensum, cum iam volumus: ipse enim Augustinus oppositum aperte dixit, nempe cum iam volumus Deum nobiscum cooperari, quod est gratia cooperantis. Quare particula ut causam finalem hic denotat, ut prædictum est. Idem significant in tertio testimonio, tametsi verba opposita videantur, & paulo obscuriora sint. In quorum explicationem præca, quæ ibi subiungit, addenda sunt.

Dicit ergo: Aliter præstat ut velimus, aliter quod voluerimus. Ut velimus enim, & suum esse voluit, & nostrum: suum vocando, nostrum sequendo. Quod autem voluerimus, solus præstat, id est, posse bene agere, & semper beatè viuere. Vbi primum obseruandum est, particula ut non significare causam finalem: sicut in præced.

preced. testimonio; sed poni pro particula, *quod*, quare non facit hunc sensum; ad hoc ut velimus, voluit deus nos cum ipso concurrere, quati ad hunc finem volendi, non solus ipse, sed etiam nos voluntatem nostram preparamus, & disponamus. Hoc enim solus prestat, ut in precedenti testimonio dixit illis verbis, *ut velimus, sine nobis operatur*. Sed sensus est, quod velimus, suum esse voluit, & nostrum. Quod in alio loco superius allegato dixit: *cum autem volumus, nobiscum operatur*. Deinde obiectum in hoc secundo testimonio, verbum illud, *voluerimus*, non esse præteriti temporis subiunctum modi, scilicet, *voluerimus*, sed futuri perfecti eiusdem modi, *voluerimus*, primum, quia aliqui sensus constare non possent cum communi doctrina Augusti. & cum ipsi, quæ in ea quæst. docet, & iam retulimus, si enim dixisset Aug. quod iam antea voluerimus, solus præstitit, excluderet cooperationem nostram à consensu libero in nobis præterito, in quo absque dubio gratia ipsa iam nobiscum operatur. Tum etiam quia si, *voluerimus*, esset temporis præteriti, non dixisset Augustinus, solus præstat, sed solus præstitit. Dicit ergo de præterito, quia deus semper præstat id quod quique in futurum est voluturus. Quod ergo nos in futurum voluturi sumus, ipse præstat. Adde, quod ipse satis explicat, se tantum loqui de præparatione, & dispositione ad volendum, cum dixit, *quod autem voluerimus, solus præstat*; subiungit enim statim: *id est posse bene agere, & semper bene vivere*, hoc scilicet præstat. Cum ergo dicat, potestatem bene viuendi à solo Deo esse, indicat id, quod hæcenus diximus, præparationem, & dispositionem, scilicet voluntatis, quæ sit vocatione secunda, à solo Deo esse, & ad solam gratiam operantem referri.

Hinc facile patet sensus Apostoli ad Philipp. 2. *Deus est qui operatur in nobis, & velle, & perficere pro bona voluntate*. Sed de illo, ad Rom. 9. *Non est volentis, neque currentis, &c.* Pauca dicamus. Hunc locum sic interpretatur Nazian. orat. 1. num. 8. Chrys. & ceteri Patres Græci in illa verba Pauli citata ut dictum sit, non nostrum, sed solius Dei miserentis esse, cor hominis emolliiri, & non indurari. Quia sola voluntas non sufficit, nisi dei gratia adiuuetur. Verum hanc expositionem suppressit auctoris nomine impugnatur Aug. in Enchirid. c. 22. & primo illo lib. ad Simplicianum q. 2. paulo ante citata, eo quod si ea esset veritas, eadem ratione dici posset, non est Dei miserentis, sed hominis currentis, & volentis, quia nisi voluntas humanæ gratiæ respondeat, non emollietur: quocirca diuina gratia sola non sufficit. Dicit ergo Augustinus, ideo dictum à Paulo, non esse hominis currentis, & volentis, sed dei miserentis, quia aliquid solus deus operatur, non volente homine, neque currente: vade prouenit ut cor eius emolliatur, & respondeat, nempe vocationem altam, atque secretam. Verba Augustini, iam supra retulimus in hoc capite, ideo ea repetere necesse non est. Qualis autem sit illa vocatio, ratione cuius dicitur Deus misereri, præparare voluntatem, & facere, ut velimus, cap. ult. dicemus.

Ceterum contra id, quod ex lib. de gratia & lib. arbit. cap. 17. adduximus, aliqui obijciunt hoc modo. Augustinus ibi non dixit, *Cum autem volumus, nobiscum Deus operatur*; sed ita, *Cum autem volumus, & sic volumus, ut faciamus, nobiscum operatur*. Non ergo quævis voluntas, sed illa solum, quæ exteriùs operatur, ex sententia Augustini, pertinet ad gratiam

cooperantem. Distinxeat autem eo loco duas voluntates, alteram paruum, hoc est inefficacem, qua desideramus bene operari, sed nondum efficere volumus, & hæc dixerat esse etiam à Deo operante: aliam vero robustam, & efficacem, qua quis ad opus procedit, & hæc dicit nobiscum effici à Deo. Et quæ (inquit Augustinus) istam etiam paruum dare cooperantem, nisi ille, qui præparat voluntatem, & cooperando perficit, quod operando incipit. Atque hoc pacto defendere ad hoc nituntur modum philosophandi Gregor. Atque applicationem nempe illam ad consensum, esse à solo Deo, siquidem soli Deo cooperanti tribuitur consensus voluntatis, non quicumque, sed efficax, & qui tendit ad opus.

Cæterum modus, quem Gregorius excogitauit, & recentiores non pauci sequuntur, hac via defendi nequit. Ille namque non putauit, applicationem ad consensum esse aliquem actum voluntatis, & consensum lib. rum, qualis est voluntas illa parua, seu inefficax: sed in singulis actibus voluntatis, quibus libere consentimus, & meriti possemus putare esse priorem illam applicationem: quare in illa parua voluntate, etiam Gregor. concedit applicationem illam priorem. Deinde Augustinus non solum dicit, facere deum, ut velimus; sed etiam, ut faciamus. Ergo non solum dicitur ratione parue, & inefficax voluntatis facere, ut velimus; sed etiam ratione robustæ, & efficacis: illa enim inefficax, & parua voluntas non facit, ut faciamus, neque ad efficacem mouet: ac proinde non potest esse applicatio, quam comminiscitur Gregor. Arim.

Augustinus igitur eo loco solum dicit, illam paruum voluntatem esse etiam à Deo operante, qui cooperando perficit, quod operando incipit. Est enim illa voluntas parua à Deo operante per vocationem; sicut etiam efficax hoc modo dicitur esse etiam à Deo operante. Ob id tamen, non negat Augustinus in ea parua voluntate, cum adest consensus, esse etiam gratiam cooperantem, sed solum dixit esse à Deo operante; ne aliquis periret, illam esse solum à nobis, non à deo.

Ex dictis manifeste constat, reiiciendam esse sententiam Andree de Vega, lib. 6. super Concilium Trident. c. 7. cum ait, multa nos operari aliquando, quibus ad iustificationem disponimur, sine gratia operante, solo auxilio gratiæ cooperantis. Hæc enim sententia in primis aduersatur Concilio Araficano 2. canone 9. ubi dicitur: *Quoties enim bona operamur, deus in nobis, atque nobiscum, ut operemur, operatur*. Illud, *in nobis*, denotat gratiam operantem; illud, *nobiscum*, denotat cooperantem, ut c. notauit. Aduersatur etiam Augustinus lib. de gratia, & lib. arbit. c. 16. *Sine illo operante, ut velimus; vel cooperante, cum volumus, ad bona pietatis opera nihil valemus*. Quibus verbis non significat alterum illorum sufficere; sed alterum ut velimus; alterum vero cum iam volumus. Et sane in operibus gratiæ; quæcumque illa sit; cum fieri nequeant sine pia cogitatione; quæ non fuit in nostra potestate: ita necessaria est gratia operans; sicut cooperans: imo ipsa sancta cogitatio utroque modo vocatur gratia; ut supra à nobis explicatum est.

CAPVT. IX.

De varijs nominibus gratiæ operantis, & cooperantis

Actenus ex Patribus satis ostendimus; quid sit gratia operans: & cooperans. Superest